

ایران در آستانه
انتخابات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای اجتماعی کشور

جستارهایی در
ایران در آستانه انتخابات

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

آبان ۱۳۹۴

جستارهایی در

ایران در آستانه انتخابات

به سفارش شورای اجتماعی کشور

رصد فرهنگ و اجتماع - ۳

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

آبان ماه ۱۳۹۴

جستارهایی در ایران در آستانه انتخابات / [تهیه و گردآوری] پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات،
رصد فرهنگ و اجتماع؛ [برای] شورای اجتماعی کشور. - تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات،
۱۳۹۴.

۳۶۶ ص.؛ جدول، نمودار. - (رصد فرهنگ و اجتماع؛ ۳)

موضوع: ۱. ایران. مجلس شورای اسلامی - انتخابات - مقاله‌ها و خطابه‌ها ۲. ایران. مجلس شورای
اسلامی - انتخابات - جنبه‌های جامعه‌شناختی ۳. انتخابات - ایران
شناسه افزوده: الف. ایران. وزارت کشور. معاونت اجتماعی. شورای اجتماعی کشور ب. فروست

رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ج. ۵ / الف / ۱۷۱۶ DSR

رده بندی دیویی: ۸۴۴/۹۵۵

جستارهایی در ایران در آستانه انتخابات

شورای اجتماعی کشور؛ پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

نوبت چاپ: آبان ۱۳۹۴

فهرست مطالب

مقدمه / سیدمرتضی میرباقری _____ ۷

■ ■ ■ انتخابات و ملاحظات اجتماعی فرهنگی

- ۱۱ _____ پیچیدگی جامعه و کنش جمعی مردم در ایران / محمد آقاسی
- ۲۱ _____ نگاهی به رابطه روحانیت و مجلس، از مشروطه تا امروز؛ استغنائی سازمان روحانیت از مجلس / حسن اجرایی
- ۳۳ _____ انتخابات پارلمانی، هویت جمعی و امر سیاسی / ریحانه اصلان زاده
- ۴۱ _____ سازمان‌های رفاهی، کنترل سیاسی، شهروندی / رضا امیدی
- ۴۷ _____ تأملی بر مشارکت طبقه متوسط در انتخابات پیش‌رو / یاسر باقری
- ۵۷ _____ پیامدهای نگاه اصلی به جای نگاه آلی به انتخابات در ایران / محمدرضا جوادی یگانه
- ۷۱ _____ اقوام و انتخابات / ابراهیم حاجیانی
- ۸۳ _____ بررسی هویت مورد نظر گفتمان جمهوری اسلامی ایران در قبال زنان / سید محمدمهدی خوبی
- ۹۷ _____ وندالیسم انتخاباتی؛ تخریب اموال عمومی یا تخریب افکار عمومی؟ / محمدمهدی رحمتی
- ۱۰۳ _____ اقتصاد انتخابات مجلس / علی سرزعی
- ۱۱۱ _____ لنینی شدن فرایند / علیرضا شجاعی زند
- ۱۲۳ _____ امتناع وعده‌های انتخاباتی در سطح ملی / عباس عبدی
- ۱۳۱ _____ مجلس شورای اسلامی و سرمایه اجتماعی / غلامرضا غفاری
- ۱۴۱ _____ تحلیل پیامدهای اجتماعی و فرهنگی انتخابات؛ از منظر منازعات کلامی / محمد جواد غلامرضا کاشی
- ۱۵۱ _____ الزامات مجلس دهم برای بقا و ارتقای ایران / محمد فاضلی
- ۱۶۳ _____ گذار به مردم‌سالاری مستقیم / ناصر فکوهی
- ۱۷۱ _____ دروغ‌گویی در انتخابات؛ اشکال، سطوح، و پیامدها / حسن محدثی گیلوایی
- ۱۹۵ _____ احزاب شه‌ساخته دوره پهلوی و انتخابات / رضا مختاری اصفهانی
- ۲۰۳ _____ انتخابات فرصتی برای انشقاق یا ائتلاف / احمد میدری
- ۲۱۵ _____ ملاحظات درباره انتخابات در ایران / جواد میری
- ۲۲۳ _____ انتخابات و فرهنگ شهرت؛ مشاهیر ورزشی و هنری (سلبریتی‌ها) و انتخابات در ایران / راضیه یاسینی

■ ■ ■ انتخابات و مطالبات

- ۲۳۹ _____ انتخابات و مطالبات زنان / شیرین احمدنیا
- ۲۴۹ _____ انتخابات و مطالبات رأی اولی‌ها / سمیه توحیدلو
- ۲۶۳ _____ انتخابات، آموزش عمومی و مسئله آب / جبار رحمانی

- ۲۷۳ _____ مطالبات در حوزه گاز طبیعی و آینده ایران / مجید عباسی
- ۲۸۱ _____ انتخابات و اقلیت‌های مغفول: صدا و ژئوپلیتیک قومی-دینی / مهرداد عربستانی
- ۲۹۳ _____ رصد اقتصاد هنر ایران در آستانه انتخابات مجلس شورای اسلامی / محمدرضا مریدی

■ ■ ■ انتخابات و رسانه‌ها

- ۳۰۱ _____ رویکرد شبکه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای به انتخابات ایران / عبدالله بیچرانلو
- ۳۰۹ _____ استفاده از ظرفیت پیام‌رسان‌های موبایلی در انتخابات / شادی ضابط
- ۳۱۹ _____ آن‌لاین بدون ایمیل / محمد معماریان
- ۳۳۱ _____ الگوی تبلیغات رسمی انتخابات در ایران با تأکید بر صداوسیما / نوح منوری
- ۳۳۹ _____ ناآرامی در نهاد ناپایدار شبکه همراه / فرشاد مهدی‌پور
- ۳۴۷ _____ رفتار انتخاباتی با نگاهی به مصرف رسانه‌ای / عباس نعمتی
- ۳۵۷ _____ اهمیت ویدئوهای منتشرشده در شبکه‌های اجتماعی مجازی در آستانه انتخابات مجلس دهم / حسین یزدان‌شناس

انتخابات و مطالبات زنان ■■■

شیرین احمدنیا

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی

عضو هیئت مدیره انجمن جامعه‌شناسی ایران

این جستار به وضعیت تحولات هویت‌یابی زنان و نقش‌های ایشان در جامعه امروز ایران می‌پردازد. آشنایی با وضعیت تحوّل نقش‌ها و مسئولیت‌های زنان و تفاوت‌های آن با نسل‌های پیشین به معنای درک مسائل امروز، اشراف به روند تغییرات اجتماعی فرهنگی اقتصادی و پیامدهای آن در آینده است که ابزار لازم را برای تصمیم‌گیرندگان در سطوح عالی کشور برای برنامه‌ریزی و اتخاذ سیاست‌ها و تمهیدات لازم برای مقابله با مشکلات و ارتقای کیفیت زندگی و ارتقای سلامت اجتماعی و سرمایه اجتماعی افراد و اقشار جامعه فراهم می‌کند. شناسایی شرایط زنان که نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند از آن رو حائز اهمیت تلقی می‌شود که باور عمومی بر این است که زنان نقش تعیین‌کننده‌ای در مدیریت امور داخلی خانواده و تنظیم مناسبات عرصه خانه و خانواده، چه در سطح رابطه درون‌نسلی (بین همسران) و چه

در سطح روابط بین‌نسلی (بین والدین و فرزندان)، ایفا می‌کنند. به‌رغم تلاش‌های عدیدهٔ مسئولان در چند دههٔ اخیر در جهت ارتقای شاخص‌های سواد، آموزش عالی و شاخص‌های بهداشتی در سطح کشور، که از مهم‌ترین دستاوردهای جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شود، گزارش‌های بین‌المللی نظیر گزارش مجمع جهانی اقتصاد (World Economic Forum) در زمینهٔ شکاف جنسیتی^۱ در سطح کشورهای مختلف جهان در سال ۲۰۱۴ حکایت از این دارد که رتبهٔ ایران از نظر شکاف جنسیتی در چهار حوزهٔ سیاست، اقتصاد، آموزش و بهداشت در مقایسه میان ۱۴۲ کشور، در شرایط نامطلوب یعنی در رتبهٔ ۱۳۷ قرار دارد. در میان این ۱۴۲ کشور، رتبهٔ ایران در زیربخش اقتصاد ۱۳۹، در زیربخش سیاست ۱۳۵، در دو زیربخش آموزش و بهداشت که شرایط نسبتاً بهتری را نشان می‌دهند به ترتیب ۱۰۴ و ۸۹ است. در بخش سیاست، به عنوان مثال، وضعیت نسبت نمایندگان زن به کل نمایندگان مجلس شورای اسلامی تاکنون از چهار درصد فراتر نرفته و در حوزهٔ مشارکت اقتصادی زنان در بازار کار، نسبت اشتغال رسمی زنان در ایران نیز از مرز ۱۵ درصد عبور نکرده است.

مجموعهٔ نمایندگانی که در مجلس پیش رو قرار است عهده‌دار تدوین و اصلاح قوانین باشند، ضرورت دارد پیامدهای سوء گسترش نابرابری‌های جنسیتی را که بر کیفیت زندگی و سلامت و سرمایهٔ اجتماعی کل جامعه اعم از زنان و مردان نسل‌های امروز و فردا تأثیرگذار است، مدّ نظر قرار دهند. نتایج تحقیقات سی‌سالهٔ محققان دانشگاه‌های انگلستان به صورت مستند نشان‌دهندهٔ رابطهٔ مستقیم میان نابرابری‌های درآمدی و پایگاه اقتصادی اجتماعی و انواع معضلات اجتماعی نظیر اعتیاد، خشونت، اختلالات روانی، جرایم، رفتارهای جنسی خارج از چارچوب ازدواج و نظایر آن است.

مجموعهٔ عوامل داخلی و خارجی که بر روند تحولات ارزشی و هنجاری در ایران اثرگذار بوده است، منتهی به این شده که به‌رغم اینکه همچنان در ایران با عمومیت ازدواج مواجه هستیم و ازدواج الگوی ایده‌آل خواستهٔ اکثریت زنان و مردان این جامعه است، برخی تحولات جمعیت‌شناختی در حوزهٔ خانواده و ازدواج، زنان و مردان را در شرایط آسیب‌پذیری بالاتری قرار داده است. زنان و مردان به‌رغم تمایل به ازدواج امروز در مقایسه با چهار دههٔ قبل،

در سنین بالاتری ازدواج می‌کنند. نتایج تحقیقات انجام شده توسط مسئولان وزارت ورزش و جوانان^۲ نشان داده که موانع ازدواج در مردان عمدتاً موانع اقتصادی، بیکاری و عدم تمکن، و در مورد زنان، عدم موفقیت در یافتن شریک مناسب و نگرانی ایشان برای پیامدهای قانونی و حقوقی ازدواج با شریک نامناسب (که ایشان را از حقوق اجتماعی خود محروم می‌سازد یا در معرض انواع خشونت خانگی قرار می‌دهد) بوده است.

در نتیجه به تعویق افتادن ازدواج، فرایند فرزندآوری نیز به تعویق افتاده و دوره باروری عملاً کوتاه‌تر می‌شود. بنابراین، بعد خانواده نیز کاهش یافته است. تأخیری که در امر ازدواج صورت می‌گیرد، با افزایش حضور زنان و مردان در فضای آموزش رسمی و به‌ویژه آموزش در سطح تحصیلات تکمیلی توأم بوده است. در شرایطی که فاصله سواد زنان و مردان ایرانی کاهش یافته است و زنان به نسبت‌های بالاتری وارد حیطه آموزش رسمی می‌شوند و خیل عظیم فارغ‌التحصیلان دانشگاهی را تشکیل می‌دهند، انواع موانع فرهنگی موجب شده که زنان در جریان پذیرش در بازار رسمی اشتغال با موانع بیشتری در مقایسه با مردان مواجه باشند، به طوری که نسبت بیکاری در زنان دو برابر مردان گزارش شده است.

زنانی که برخلاف نسل‌های قبلی مادران و مادر بزرگ‌های خود تلاش مضاعفی را برای احراز نقش‌های اجتماعی - اقتصادی جدید (در کنار نقش‌های سنتی همسری و مادری) صورت داده‌اند، برای خود هویت نوینی تعریف می‌کنند و انتظارات جدیدی را از نقش‌آفرینی خود در جامعه در ذهن می‌پروراندند. در شرایط عدم موفقیت برای نیل به اهداف اجتماعی نظیر ازدواج یا اشتغال به کار، دچار ناکامی، افسردگی و متمایل به شیوه‌های تسکین‌جایگزین نظیر روی آوردن به دخانیات یا مواد مخدر یا الکل و یا اتخاذ رفتارهای سوء و پرخطر می‌شوند. از سوی دیگر، در جامعه فعلی با پدیده افزایش قابل توجه نسبت زنان سرپرست خانوار روبه‌رو هستیم که بیش از یک‌دهم خانوارهای ایران را تشکیل می‌دهند. زنان سرپرست خانوار را پیش از این عمدتاً زنان بیوه تشکیل می‌دادند، اما با توجه به تغییرات ارزشی و هنجاری روز جامعه، بر نسبت زنان مطلقه و زنانی که هرگز ازدواج نکرده‌اند یا به سن مجرد قطعی رسیده‌اند افزوده شده است. این بخش از زنان نیز بنا به نابرابری‌های موجود

در عرصه واگذاری فرصت‌های شغلی و توزیع ثروت در جامعه، از میزان بالاتری از فقر و تنگدستی و فقدان منابع درآمدی و عدم تأمین اجتماعی در رنج‌اند و تدابیر قانونی و حقوقی لازم برای حمایت از ایشان اندیشیده یا اتخاذ نشده است.

مردانی که امروز تن به ازدواج با زنان نسل جدید ایران می‌دهند، با زنانی مواجه هستند که به طور متوسط از سطح تحصیلات بالاتری برخوردار هستند و در خود انگیزه فعالیت اقتصادی و اجتماعی مضاعفی را شناسایی و تقویت کرده‌اند. انگیزه‌ها و ایده‌آل‌های فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی زنان نسل امروز از حمایت والدینشان (که بنا به تداوم ارزش مثبت تحصیلات سرمایه‌گذاری زیادی برای ارتقای شرایط تحصیلی فرزندان‌شان اعم از دختر و پسر صورت می‌دهند) و نیز حمایت همسرانشان که شریک زندگی را غالباً در فضاهای تحصیلی و شغلی و در عرصه فعالیت‌های اجتماعی انتخاب می‌کنند نیز برخوردار می‌شود، چراکه تشکیل خانواده و تأمین معیشت، امروزه با توجه به فشارهای اقتصادی و هزینه‌های روزافزون زندگی، نیاز به فعالیت شغلی و درآمد بیش از یک نفر را به عنوان نان‌آور خانواده می‌طلبد.

تشویق به حضور فعال‌تر اجتماعی اقتصادی و سیاسی زنان به معنای بهره‌گیری از محصول سرمایه‌گذاری‌های کلانی است که جامعه ایران سال‌هاست در زمینه ارتقای آموزش و آگاهی‌های زنان صرف کرده است. زنان، البته، در نسبت‌های وسیع به عنوان مشارکت‌کنندگان سیاسی در مقام رأی‌دهنده، بارها به صحنه آمده و نقش مؤثری ایفا کرده‌اند، اما زمینه‌سازی (حتی اگر مستلزم اعمال شیوه‌هایی چون تبعیض مثبت یا در نظر گرفتن سهمیه جنسیتی به نفع زنان باشد) برای حضور فعال زنان در نقش‌های نوین و مشارکت سیاسی فعال ایشان، در مقام نمایندگان مجلس، از اولویت ویژه برخوردار است. افزایش حضور فعال و مؤثر زنان، چه در مقام رأی‌دهنده و چه در مقام داوطلب نمایندگی و چه بعدتر در مقام نمایندگان مردم، می‌تواند عدم توازن کنونی را که شکاف جنسیتی را در عرصه‌های مختلف حیات اجتماعی اقتصادی این کشور تشدید کرده، تا حدی تعدیل و جبران کند و شرایط را به سمت تعادل بیشتر و همگرایی پیش‌برد؛ به تدوین سیاست‌ها، تصویب و بازنگری در قوانین معطوف به زنان و خانواده، اصلاح رویه‌های قانونی و

طرح‌هایی منتهی شود که تأمین منافع جامعه را با لحاظ کردن ویژگی‌های جنسیتی زنان و مردان امروز در دستور کار خود قرار می‌دهد. در چنین شرایطی است که زنان نسل جوان، خود را شریک در تلاش جمعی جامعه برای نیل به اهداف توسعه‌ی پایدار می‌یابند و از زنان دیگر به عنوان اقشار آسیب‌پذیر، گروه‌های در حاشیه و «اقلیت» نامبرده نمی‌شود.

نمایندگانی که مجلس دوره‌ی جدید را تشکیل می‌دهند لازم است به ترکیب و تحولات خانواده‌های امروزی ایران آشنا باشند و تصمیماتی که می‌گیرند متوجه نیازها و مطالبات امروز ایشان باشد. مرد ایرانی امروز نیازمند تأمین اقتصادی و بهره‌مندی از فرصت‌های آموزش متناسب با نیازهای بازار کار و بهره‌مندی خود و شریک زندگی خود از فرصت اشتغال است، به نحوی که بتوانند در کنار یکدیگر شرایط رفاهی زندگی خانوادگی را در شرایط رضایت‌بخشی برای خود و فرزندان خود فراهم کنند. زن ایرانی امروز نیز که در مقایسه با نسل‌های پیشین به نسبت تحصیل‌کرده‌تر است، هرچند به همین واسطه از قابلیت‌های بالاتری در مقام مادر و همسر برخوردار است، وظایف خود را به عنوان انسانی که در جامعه توسعه‌یافته‌تری زندگی می‌کند، محدود به ایفای نقش‌های سنتی نمی‌بیند و انتظار دارد قابلیت‌های او به عنوان فرد آموزش‌دیده، توانمند و صاحب مهارت‌ها و معلومات تخصصی به رسمیت شناخته شود و از فرصت‌های رشد اقتصادی و اجتماعی دوشادوش مردان برخوردار باشد تا هم در مقام همسر و مادر و هم در مقام انسان مولد و نیروی انسانی مؤثر در توسعه‌ی کشور عملکردی شایسته داشته باشد.

نمایندگان دوره‌ی جدید مجلس شورای اسلامی ضرورت دارد آگاه باشند از اینکه خانواده‌های امروزی نیازمند حمایت و برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های ویژه‌ای برای آشنایی و آموزش و کسب مهارت برای تطابق با شرایط زندگی در عصری نوین هستند، چراکه الزاماً آموزه‌های نسل‌های پیشین ایشان را در برابر مخاطرات روز جامعه و به‌ویژه آسیب‌های نوپدید مصون نمی‌سازد و نهادهایی نظیر وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم، وزارت کار و تعاون و رفاه، شهرداری‌ها و مراکز علمی و اجرایی کشور با بهره‌گیری از رسانه‌های سنتی و مدرن و به کمک سازمان‌های مردم‌نهاد با تنوع حیطة عمل و پشتوانه‌ی مردمی‌ای که دارند، می‌توانند در این جهت پیشقدم و همراه و همگام باشند.

پیشنهادهای مشخص زیر را به عنوان مطالبات عمده زنان مطرح می‌کنم:

۱. در زمینه مشارکت سیاسی

تأمین حداقل یک سوم سهمیه زنان از کل منتخبین در انتخابات سیاسی مجالس قانون گذاری (چیزی که در هندوستان از سال ۱۹۸۴ برقرار شد) و در نتیجه، تشویق زنان به حضور در انتخابات و حمایت از نمایندگان زن و نیز تشویق زنان برای حضور و مشارکت فعال در عرصه انتخابات سیاسی، به ویژه انتخابات مجلس شورای اسلامی (که تاکنون نسبت نمایندگان زن از چهار درصد فراتر نرفته است). حضور فعال زنان در مقام‌های تصمیم‌گیری در نسبت‌هایی وسیع‌تر از پیش، مشروط بر اینکه این زنان نمایندگان طبقات و اقشار مختلف زنان در ایران و نمایندگان طیف‌های متنوع سیاسی و فرهنگی باشند، می‌تواند قوانین را به نفع زنان و در جهت کاستن از شرایط تبعیض‌آمیز علیه زنان در سایر حوزه‌ها (نظیر آموزش، بهداشت، اقتصاد و اشتغال) تغییر داده یا ارتقا بخشد.

۲. در زمینه اقتصاد و مسائل قانونی بازار کار

- رفع تبعیض‌های موجود در زمینه حقوق و مزایا در ازای کار یکسان میان زنان و مردان؛
- تأمین امنیت شغلی برای زنان (به ویژه در پی ایفای نقش مادری و پیرو بازگشت به کار ایشان از مرخصی زایمان)؛
- تأمین مرخصی زایمان با حفظ حقوق و مزایا در میزان‌هایی متناسب با نیاز زنان شاغل (با توجه به اینکه در کشورهای توسعه‌یافته‌تر نظیر سوئد، نروژ یا آلمان، این مرخصی می‌تواند حتی تا یک سال ونیم و با برخورداری از نسبت قابل توجهی از کل حقوق ماهیانه بوده و زن و شوهر هر دو بنا به مصلحت خانواده، امکان انتخاب و بهره‌مندی از مزایای مرخصی زایمان را می‌یابند)؛
- عدم اولویت‌بخشی به مردان برای جذب در مشاغل و موقعیت‌های شغلی، با توجه به اینکه زنان ایران هم‌اکنون بر اساس آمارهای رسمی، بیش از دوازده درصد از خانوارهای موجود ایرانی را سرپرستی می‌کنند و تأمین هزینه‌های خود و افراد تحت سرپرستی‌شان بر عهده ایشان است؛
- تأمین مراکز کارپایی و اشتغال و حمایت و تشویق مالی زنان در جهت

فعالیت‌های مولد درآمد و مشارکت در تعاونی‌ها و بنگاه‌های تولیدی و خدماتی که زنان واقع در گروه‌های مختلف سنی، تحصیلی، زنان واقع در شرایط مختلف تأهل و زنان ساکن در مناطق شهری و روستایی را مدنظر قرار دهد؛

- با توجه به دوبرابری بودن نرخ بیکاری زنان در مقایسه با مردان، کاستن از نابرابری موجود در مورد نسبت زنان فارغ‌التحصیل دانشگاهی و نسبت زنان شاغل در بازار کار ایران (که از ۱۵ درصد تاکنون فراتر نرفته‌است) با توجه به توزیع عادلانه‌تر زنان در سلسله‌مراتب شغلی و افزایش نسبت زنان در سطوح مدیریتی.

۳. در زمینه مسائل اجتماعی در ارتباط با ازدواج، خانواده و مناسبات خانوادگی

- با توجه به گرایش روزافزون نسل جوان برای همسرگزینی بنا به مصلحت‌اندیشی فردی و کمرنگ‌تر شدن تدریجی نقش والدین در امر همسرگزینی (و جایگزینی تدریجی شیوه برون‌همسری به جای شیوه درون‌همسری) تأمین مراکز معتبر مشاوره (در ابعاد متنوع حقوقی، روان‌شناختی، اجتماعی، بهداشت جنسی و سلامت و...) پیش و پس از ازدواج به منظور آموزش معیارهای مناسب همسرگزینی، لحاظ کردن شروط ضمن عقد و حمایت‌های مدنی از زوجه، حلّ و فصل اختلافات زناشویی احتمالی و ارتقای سلامت و رفاه و تفاهم زناشویی، که می‌تواند به کاهش یا مقابله با آسیب و نیز کاهش طلاق و تلاشی خانواده منتهی شود؛

- راه‌اندازی و تدارک مراکز مشاوره و اورژانس اجتماعی و حمایت از زنان و دختران جوان در زمینه انواع خشونت، تعرض، تبعیض، غفلت و سوء رفتار (که لازم است به تفکیک گروه‌های کودکان و سالمندان، معلولان، مبتلایان به بیماری‌هایی چون ایدز و هپاتیت و افراد درگیر در فقر و مواد مخدر و آسیب‌دیدگان اجتماعی را دربرگیرد)؛

- رسیدگی به وضعیت زنان بدسریست یا زنان سرپرست خانوار و نیازهای ایشان در زمینه امنیت، مسکن، اشتغال و توانمندسازی ایشان؛

- رسیدگی به وضعیت کودکان (اعم از دختر و پسر) و تأمین شرایط و استانداردهای رفاهی، فراغتی، آموزشی، تغذیه‌ای و بهداشت جسمانی، روانی

و اجتماعی و امنیت ایشان و محافظت از ایشان در مقابل تعرض، خشونت و اهمال کاری در خانواده و مدارس (به ویژه پیشگیری از ازدواج زودرس دختران، جلوگیری از کار کودک و درگیر شدن ایشان به آسیب‌هایی چون مواد، دخانیات، داروهای روان‌گردان، رفتارهای پرخطر جنسی و نظایر آن)؛ در ارتباط با تقویت انسجام خانوادگی و کاهش فاصله میان‌نسلی، تأمین فضاهای گذران اوقات فراغت و ورزش خانوادگی، آموزش سواد رسانه‌ای و الکترونیک به والدین، تأمین آموزش‌های مهارت‌های زندگی و سبک زندگی سالم خانوادگی برای خانواده‌ها؛

- آگاه‌سازی و تشویق خانواده‌ها در جهت زدودن کلیشه‌های ذهنی و باورهایی که ترجیح فرزند پسر را بر دختر تشویق و تقویت می‌کند.

۴. در زمینه تحصیلات و آموزش

- تشویق و ترغیب دختران به ادامه تحصیل و ورود به عرصه‌های آموزش متوسطه و عالی در رشته‌های متنوع میرا از تبعیض‌های جنسیتی؛
- رفع کمبودهای موجود در زمینه آموزش در حیطه بهداشت بلوغ، مهارت‌های فردی، اجتماعی، ارتباطی، زناشویی، بهداشت و حقوق باروری زنان و ارتقای رفتارهای بهداشتی نظیر معاینات منظم، تحرک بدنی و بهداشت تغذیه و کاربرد ابزارهای پیشگیری از ابتلا به ایدز و سایر بیماری‌های مقاربتی؛
- نظارت بر شیوه انعکاس مسائل زنان در رسانه‌ها و کلیشه‌زدایی و زدودن باورهای نادرست جنسیتی از محتوای رسانه‌های سنتی و مدرن.

۵. در زمینه عمومی و مدیریت شهری

- تأمین فضاهای امن در چارچوب طراحی شهری حساس به جنسیت مطابق با نیازهای ویژه زنان و کودکان و توزیع متناسب کاربری‌های مسکونی، تجاری، فضای سبز و فضاهای فراغتی، آموزشی و غیره در سطح مناطق شهری و همچنین تأمین معابر متناسب با عبور پیاده‌ها و نورپردازی مناسب و سهولت دسترسی به وسایل ایاب و ذهاب عمومی و نظایر آن در فضاهای عمومی در طول ساعات مختلف شبانه‌روز؛

- توجه به نیازهای ویژه زنان معلول و زنان سالمند، زنان در شرایط بارداری، بیماری و مشابه آن از نقطه نظر خدمات بهداشتی در معابر و میادین و خیابان‌ها و فضاهای عمومی و مناسب‌سازی معابر و خطوط ارتباطی در

سطح خیابان‌ها و پل‌ها و نظایر آن؛
- تأمین و ارتقای نسبت و کیفیت امکانات و فضاهای ورزش همگانی و همچنین حرفه‌ای و قهرمانی؛
- تجهیز و حمایت از سازمان‌های دولتی و همچنین مردم‌نهاد حوزه زنان که با مشارکت نیروهای شاغل و داوطلب زنان، زمینه حضور فعال‌تر زنان را در عرصه عمومی فراهم آورند و خدماتی را هم برای زنان (اعم از زنان فعال و غیرفعال اقتصادی) برحسب نیازهای متنوعشان (برای ارتقای کیفیت زندگی فردی و خانوادگی‌شان) تدارک ببینند.

پی‌نوشت

1. <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2014/economies/#economy=IRN>

۲. به نقل از دکتر محمود گلزاری، معاون سابق وزارت ورزش و جوانان